

Witamy w Tatrzańskim Parku Narodowym

Turystyka zimowa a dzikie zwierzęta

Po wycieczce wrócisz do ciepłego mieszkania. Kozice i cietrzewie zostaną w górach, próbując przeżyć kolejną mroźną zimę. Ich prze-trwanie zależy w znacznym stopniu od jednej rzeczy: oszczędności energii.

Śnieg przykrywa powszednie pożywienie zwierząt. Zarówno roślinożercy jak i drapieżniki z trudem znajdują cokolwiek do jedzenia. Zwierzęta muszą więc polegać na zapasach tłuszczu zgromadzonych pod skórą.

Pożywienia jest niewiele, a zapotrzebowanie na energię ogromne – trudno jest poruszać się w głębokim śniegu, a niskie temperatury i wiatr sprawiają, że utrzymanie stałej ciepłoty ciała pochłania dużo energii.

Tak więc nawet najmniejszy ruch ma swoją cenę. Niepotrzebne zużycie energii, na przykład w wyniku ucieczki spowodowanej przypadkowym przepłoszeniem, może prowadzić do śmierci zwierzęcia z powodu chorób i wyczerpania. Osłabione niepotrzebną ucieczką zwierzęta, stają się także łatwymi ofiarami drapieżników.

Aby oszczędzić energię, cietrzewie często chowają się przed wiatrem i mrozem w śnieżnym igloo. Jeśli podejdziesz zbyt blisko, możesz je zaniepokoić i zmusić do zerwania się do lotu. Będzie je to kosztowało uszczuplenie rezerw życiowych. Jeden krótki lot może wydawać się nieszkodliwy, ale łączny wysiłek spowodowany częstym płoszeniem może mieć fatalne skutki.

Kozica, uciekając po śniegu, zużywa wielokrotnie więcej energii niż wtedy, gdy kilka minut wcześniej spokojnie zgryzała przemarznięte porosty i zeschnięte trawy. Jutro może jej zabraknąć tej straconej energii.

Człowiek, który spłoszył kozice, nie zamierzał wyrządzić im krzywdy, chciał przecież tylko zrobić ładne zdjęcie...

Turystyka zimowa a roślinność

Na tak znacznej wysokości drzewa rosną bardzo powoli. Te wokół ciebie mogą mieć po trzysta, czterysta lat, nawet, jeśli nie wyglądają zbyt imponująco.

Sporty zimowe mogą mieć niekorzystny wpływ na przyszłość tych wiekowych drzew. Narty, kijki i rakiety śnieżne mogą uszkodzić korę, źle działając na wzrost i rozwój drzew oraz pozwalając chorobotwórczym drobnoustrojom dostać się do wnętrza żywych tkanek.

Ta cieniutka, sucha gałązka, którą złamałeś ledwie to zauważając, była prawdopodobnie wierzchołkiem małego modrzewia, który miał nadzieję urosnąć i stać się potężnym drzewem!

Niskie krzewinki i byliny też nie mają dużo szczęścia. Wymagają grubej pokrywy śnieżnej, która odizoluje je od mrozu i wiatru, tak jak chochoły chronią ogrodowe róże w bezśnieżne zimy.

Przejeżdżający narciarz usuwa śnieg z pewnych miejsc, zmniejszając jego ochronny wpływ. Rosnące w takich miejscach rośliny mogą być zbyt wcześnie odsłonięte i wystawione na działanie mrozu. W innych miejscach ludzie nagarniają śnieg, który gromadzi się na roślinach. Mogą one później być zbyt długo przykryte śniegiem. Ich rozwój będzie opóźniony i mogą nie zdążyć wyprodukować nasion.

Turystyka zimowa a bezpieczeństwo

Ciężki jest żywot zwierząt i roślin w górach. Ale oczywiście prawa, jakimi rządzą się góry w zimie dotyczą również nas. Musimy więc myśleć także o swoim własnym bezpieczeństwie.

Zimą, błękitne niebo i piękne słońce mogą łatwo sprawić, iż zapomnimy o tym, że:

- Temperatura szybko spada o 10-15°C - po zachodzie słońca, gdy wchodzimy do cienia lub gdy zrywa się wiatr i wiosenna odwilż nagle zmienia się w zimową zadymkę. Pogoda może się gwałtownie zmienić zarówno w lecie jak i w zimie. Zabierz więc ze sobą odpowiednie wyposażenie i ubranie, przewidując zmianę warunków. Pomyśl także o zabraniu termosu z ciepłym napojem i wystarczającego zapasu żywności, abyś mógł uzupełnić kalorie stracone w trakcie wysiłku i niezbędne do utrzymywania odpowiedniej ciepłoty organizmu.
- Ryzyko lawin musi być traktowane poważnie. Nie daj się zwieść przyjaznym krajobrazem i bądź nieufny nawet, jeśli droga wygląda na bezpieczną.
- Zimą dni są krótkie, a zmierzch zapada szybko. To bardzo ważny czynnik przy planowaniu wycieczki. Nie czekaj z powrotem do domu, aż słońce zacznie zachodzić.

Jest wiele poradników, w których możesz znaleźć więcej szczegółowych informacji na temat bezpieczeństwa w górach. Nie zwlekaj z sięgnięciem po nie, zanim będzie za późno!

Sprawdź prognozę pogody i aktualny komunikat lawinowy.

Jeśli masz wątpliwości, skorzystaj z pomocy wykwalifikowanego przewodnika. Jego zadaniem jest pomóc ci w bezpiecznym odkrywaniu gór.

Kodeks postępowania turysty zimowego

Czy sporty zimowe i przyroda naprawdę są nie do pogodzenia?

Zakaz poruszania się zimą po górach z pewnością nie wchodzi w rachubę. Wydaje się, że najlepszym sposobem skutecznej i trwałej ochrony przyrody jest raczej uczenie się, jak człowiek może współegzystować z naturą, niż zupełne odizolowanie go od niej.

Jest kilka prostych zasad, którymi możemy się kierować, aby zmniejszyć nasz niekorzystny wpływ na przyrodę do akceptowalnego poziomu:

- Nie schodź z wyznaczonych tras i szlaków

Aby przetrwać trudny zimowy okres, zwierzęta potrzebują spokoju. Pozostań więc w miejscu wyznaczonym do przebywania ludzi i nie narażaj zwierząt na niepotrzebne straty energii. Twoje zapasy muszą ci wystarczyć tylko na tę wycieczkę. Zgromadzone przez zwierzęta zapasy tłuszczu muszą im wystarczyć do wiosny.

- Zostaw psa w domu

Nawet najspokojniejszy pies ma instynkt łowcy. Dzikie zwierzęta o tym wiedzą. Szczekanie psa lub nawet jego zapach może zmusić je do panicznej ucieczki bez względu na to, czy w danej chwili są w zasięgu wzroku. Zwierzęta domowe są także nosicielami pasożytów, które nie są dla nich groźne, ale u dzikich zwierząt mogą spowodować zabójczą epidemię.

- Nie podchodź do dzikich zwierząt

Jeśli chcesz obserwować zwierzęta, zaopatrz się w lornetkę lub lunetę. Służby parku narodowego używają lornetek o parametrach 10 x 50. W ten sposób będziesz mógł dłużej przyglądać się zwierzętom i obserwować ich naturalne zachowanie, a nie tylko patrzeć, jak uciekają w popłochu. I nie próbuj zrobić zdjęcia roku za pomocą kompaktowego aparatu. Zamiast tego kup sobie pocztówkę.

- Nie podążaj tropem zwierząt

Pokrywa śnieżna zapewnia idealne warunki do poznawania tropów i śladów zwierząt. Skorzystaj z okazji, ale pamiętaj, że najlepsi tropiciele nie pozwalają, aby zwierzęta zauważyły ich obecność.

- Uważaj na rośliny

Unikaj łamania gałązek, nawet jeśli wyglądają tak, jakby były suche. Jeśli nie będziesz ostrożny, twoje kijki, narty lub rakiety mogą łatwo uszkodzić drzewa i inne rośliny.

- Szanuj spokój i ciszę

Nie hałasuj i nie wymachuj rękami bez potrzeby. Dzięki temu może uda ci się nie przepłoszyć wszystkich zwierząt i będziesz miał szansę je obserwować.

- Nie śmieć

To prosta i stara zasada. Pamiętaj, że śmieci mogą leżeć przez wiele lat, nawet jeśli wydaje ci się, że je dobrze ukryłeś. Co gorsza, rozkładające się śmieci mogą zanieczyścić wody gruntowe, źródła i strumienie, z których później piją zwierzęta... i my też.

Tomasz Zwijacz Kozica